

Terminologický slovník	
Pojem	Definice
aerodynamický třesk	Akustický jev ve formě hlukového impulsu, který vzniká při pohybu střely nadzvukovou rychlostí v atmosféře. Je jednou ze složek balistického třesku. Nositelem aerodynamického třesku je balistická rázová vlna.
aerodynamický tunel	Jednouúčelové zařízení pro experimentální studium jevů souvisejících s pohybem střely v atmosféře. Ofukováním upevněného modelu střely proudem vzduchu lze v aerodynamickém tunelu na aerodynamických vahách stanovit např. zákon odporu vzduchu pro zvolenou střelu. Aerodynamické tunely mohou být podzvukové nebo nadzvukové, uzavřené (vzduch cirkuluje uvnitř tunelu) nebo otevřené.
automatická zbraň	Střelecká zbraň s plnou automatizací znovunabití; umožňuje střelbu dávkou.
balistická ekvivalence	Shodnost, resp. podobnost vybraných balistických parametrů u různých druhů munice. Aby byly dvě střely různě ráže balisticky ekvivalentní a mohly se pohybovat po stejné dráze, musí mít stejnou hodnotu balistického koeficientu.
balistická křivka (dráha střely)	Prostorová křivka, po níž se pohybuje střela v atmosféře po opuštění pevného vedení (hlavně nebo raketnice). Tvar dráhy klasické střely závisí na vlastnostech atmosféry (tlak, teplota a vlhkost vzduchu) a počátečních balistických charakteristikách střely (počáteční rychlost, úhel výstřelu a balistický koeficient).
balistický koeficient střely	Charakteristika letových vlastností střely v atmosféře, která komplexně vyjadřuje vliv konstrukčních charakteristik střely (vnějšího tvaru, ráže d a hmotnosti střely m_0) na velikost odporu vzduchu, působícího na střelu za letu. Balistický koeficient se vztahuje vždy k určitému zákonu odporu vzduchu. Lepší letové vlastnosti a tedy např. i větší dostřel mají za jinak stejných podmínek střely s nižší hodnotou balistického koeficientu.
balistický sborník	Soubor numerických a grafických údajů o drahách střel v odporujícím prostředí. Umožňuje mj. přímo stanovit základní charakteristiky dráhy střely (např. dostřel, výšku vrcholu dráhy, konečnou rychlost střely i celkovou dobu jejího letu) ve standardní atmosféře jako funkci počátečních vnějších – balistických podmínek – úhlu výstřelu, počáteční rychlosti střely a balistického koeficientu.
balistický třesk	Intenzivní hlukový impuls vyvolaný balistickou rázovou vlnou při nadzvukovém pohybu střely v atmosféře (viz. aerodynamický třesk), nebo tlakovou vlnou při expanzi plynů z hlavně (viz. ústový třesk). Ústový třesk lze u malorážových ručních zbraní potlačit vhodným ústovým tlumičem hluku výstřelu, zatímco aerodynamický třesk u střel rychlejších zvuku potlačit nelze. Nehlučné zbraňové systémy proto musí používat podzvukové (subsonické) střelivo.
balistický výkon	Balistická charakteristika střeliva pro palnou zbraň nebo celého hlavněového zbraňového systému vyjádřená velikostí ústové, resp. počáteční energie střely. U ručních zbraní se pohybuje balistický výkon ve stovkách až tisících Joule, u dl dosahuje hodnot až několika milionů Joule.
balistický výkon	Jako měřítko pro vyjádření balistického výkonu se využívá ústová, resp. počáteční kinetická energie postupného pohybu střely.
balistika	Nauka o pohybu střely nebo jiného tělesa. Podle fáze pohybu střely se dělí na balistiku vnitřní, přechodovou, vnější a koncovou (terminální). Podle oblasti využití rozlišujeme balistiku vojenskou, kosmickou, kriminalistickou (soudní), loveckou apod. Původ slova balistika je v řečtině (ballo –vrhám).
beznábojnicové střelivo	Střelivo pro palnou zbraň, u něhož v sestavě náboje chybí nábojnice, jejíž konstrukce se nahrazují vhodnou konstrukcí náboje i zbraně. Základními konstrukčními celky beznábojnicového náboje pro malorážovou ruční zbraň je střela, celospalitelná zápalka a střelivina vhodných mechanických a balistických vlastností.
bicí pružina	Pružina dodávající bicímu mechanismu energii potřebnou k roznětu nárazové složce.

bicí ústrojí	Mechanismus způsobující úder zápalníku na zápalku náboje.
biogivální střela	Střela, jejíž vnější tvar charakterizuje přední a zadní ogivál, případně i válcová část. Biogivální střela se vyznačuje velmi dobrými letovými vlastnostmi. Typickými biogiválními střelami jsou rotačně stabilizované puškové střely pro výkonné pěchotní zbraně. K označení biogiválních střel se používá anglický akronym BT (Boat Tail).
bod doletu	(teoretický) průsečík dráhy střely s úrovní ústí. Jeho poloha určuje vodorovný dostřel
bod středního zásahu	viz. střední bod zásahu
bod výstřelu	Počátek dráhy střely určený středem ústí hlavně při výstřelu v okamžiku, kdy jej opouští těžiště střely.
botka	Součást, zakončující pažbu; slouží k opření pažby do ramene střelce a k ochraně zadní části pažby před poškozením.
brok	Střela kulovitého tvaru, používaná ke střelbě buď jednotlivě (např. u plynových zbraní), nebo v sestavě hromadné střely brokových nábojů (např. u brokovnic). Průměr broků se pohybuje v milimetrech (nejčastěji v rozmezí 2-5mm). Vedle typických olověných broků se v konstrukci nábojů pro brokovnice používají i ekologické broky ocelové, zinkové, vizmutové, popř. olověné broky s povrchovou úpravou.
broková hlaveň	Hlaveň s hladkým vývrtem se zahrdlením nebo bez zahrdlení.
broková střelecká zbraň, brokovnice	Střelecká zbraň určená pro střelbu broky nebo jinými hromadnými střelami.
brokový náboj	Náboj, jehož hromadnou střelu tvoří určitý počet broků (od několika kusů až po stovky kusů). Brokové náboje se používají zejména ke střelbě z brokovnic (nejen při lovu, ale i pro vojenské a policejní účely). Mohou se však v příslušných rážích používat i pro krátké kulové zbraně (při sebeobraně).
bubnový zásobník	Zásobník, v němž jsou náboje řazeny na obvodu odpružené podávací cívky, někdy také cívkový zásobník.
celoplášťová střela	viz. plášťová střela
cvičné střelivo	Střelivo určené k výcviku v bojovém použití ostrého střeliva. Konstrukčně se cvičné náboje řeší jako tvarové, hmotnostní i funkční ekvivalenty nábojů ostrých, mají však zčásti nebo zcela potlačen ničivý účinek v cíli.
dělená pažba	Pažba sestávající ze dvou samostatných částí; předpažbí a zadní části pažby.
dělostřelecké zbraně	Hlavně palné zbraně ráže větší než 20 mm (děla, minomety) a raketové zbraně taktického určení (raketomety a odpalovací (vypouštěcí) zařízení raket).
deprese	viz. náměr
derivace střely	Stranová odchylka dráhy rotační střely od výstřelné roviny, vyvolaná jevy souvisejícími s rotací střely kolem podélné osy a monotónním zakřivením dráhy. U pravotočivých střel je derivace vždy vpravo od výstřelné roviny.

dílec (dc)	Jednotka úhlové míry, definovaná přibližně jako zorný úhel, pod nímž se jeví předmět o výšce 1m ze vzdálenosti 1 km. Pro dílec (původně ruský) používaný i v naší vojenské praxi platí $6000 \text{ dc} = 360^\circ$ (plný úhel), orientačně $1 \text{ dc} = 1 \text{ mrad}$.
dioptrické hledí	Zadní část mířidel, kde místo otevřeného zářezu je průhledítko; je umístěno podstatně blíže oka než hledí otevřené; může být pevné nebo stavitelné výškově i stranově.
dodatečný účinek prachových plynů	Sekundární účinek prachových plynů na střelu, která opustila ústí hlavně. Viz. také přechodová balistika.
dostřel	Vodorovná vzdálenost bodu výstřelu od bodu doletu střely. U střelných zbraní pro přímou střelbu se jejich efektivní dosah udává velikostí účinného dostřelu, u zbraní pro nepřímou střelbu velikostí maximálního dostřelu.
dráha střely	viz. balistická křivka
drážka	Drážka určitého průřezu ve tvaru šroubovice prohloubená ve vnitřní stěně hlavně od přechodového kužele k ústí. Slouží pro udělení rotace střele při výstřelu.
dvouhavlňová zbraň	Střelecká zbraň se dvěma hlavními.
elevace	viz. náměr
etalonová střela	Střela typického vnějšího tvaru, pro níž byl experimentálně stanoven průběh zákona odporu vzduchu v celém rozsahu reálných hodnot rychlostí pohybu. Etalonové střely se ve vnější balistice používají jako porovnávací etalon pro stanovení odporových charakteristik střel jiných příbuzných tvarů. Viz. také koeficient tvaru střely.
expanzní střela	Střela pro ruční palnou zbraň, u níž dochází při pronikání živou tkání cíle k funkční deformaci doprovázené zvětšením vnějšího průměru střely za účelem zvýšení ranivého účinku. Expanzivní střely se používají zvláště u loveckého a speciálního policejního střeliva.
gyroskopická stabilizace střely	viz. stabilizace střely
hlaveň	Válcová nádoba, obvykle jednostranně uzavřená, v níž se vnitřní chemická energie výmetné náplně mění v tlakovou energii spalin a ta v kinetickou energii střely; u plynových zbraní je to přeměna energie stlačeného plynu. Slouží k navedení střely do požadovaného směru střelby v prostoru.
hledí	Zadní část mechanických mířidel se zářezem, který se volí podle tvaru mušky; může být pevné nebo stavitelné výškově i stranově.
hluchý prostor	Prostor, který je s ohledem na balistické možnosti zbraňového systému palebně nedosažitelný. Hluchý prostor může být buď část ohroženého prostoru střelnice, do kterého může dopadnout pouze odražená střela, nebo prostor, který nelze v bojové situaci účinně postřelovat (např. prostor za odvráceným svahem kopce apod.)
hustota náplně	Poměr hmotnosti výmetné náplně k objemu počátečního spalovacího prostoru.
hypersonický pohyb	viz. nadzvukový pohyb

chránitko mušky	Kryt chránící mušku před posunutím nebo poškozením.
individuální střelecká zbraň	Střelecká zbraň, která je nesena, nabíjena a používána při střelbě jedním člověkem.
iniciátor	Základní konstrukční prvek náboje, který zabezpečuje samostatně zážeh výmetné náplně náboje. K základním iniciátorům střeliva ručních zbraní patří zápalky s mechanickou iniciací úderníkem.
jádro rozptylu	Centrální část rozptylového obrazce, v níž leží lepšími 50% bodů nárazu ze skupiny výstřelů, provedených za stejných podmínek. Je-li rozptylový obrazec ohraničen elipsou (kružnicí), má jádro rozptylu tvar obdélníka (čtverce), jehož strany se přibližně rovnají trojnásobku příslušné pravděpodobné úchytky.
jazyček spouště	Část spouště, vyčnívající ze zbraně; je pevně spojena s tělesem spouště.
jednohlavňová zbraň	Střelecká zbraň s jednou hlavní.
jednoranová zbraň	Střelecká zbraň, u níž se náboj vsouvá ručně přímo do nábojové komory; nemá zásobník.
jednosložkový prach	Nitrocelulóзовý bezdýmný prach připravený bez použití energetického želatinátoru.
jednotná pažba	Část dlouhé (někdy i krátké) střelecké zbraně, často dřevěná, ve které jsou uloženy podstatné kovové části zbraně; slouží k uchopení a ovládní střelecké zbraně.
karabina	Odlehčená puška se zkrácenou hlavní.
kladívko	Součást bicího mechanismu, která uvádí do pohybu úderník nebo zápalník.
klapka hledí	Součást hledí, spojená sklopně se základnou hledí; na vrchní ploše klapky hledí je dálková stupnice.
koeficient tvaru střely	Bezrozměrné číslo, které vyjadřuje relativní úroveň aerodynamického tvaru střely z hlediska velikosti odporu vzduchu, působícího na střelu na dráze letu vztaženou ke tvaru střely etalonové zvoleného zákona odporu vzduchu. Stanoví se číselně jako poměr koeficientů čelního odporu obou střel a slouží k výpočtu balistického koeficientu střely. Symbolem i_{43} (i_s) se označuje koeficient tvaru střely podle zákona odporu vzduchu 1943 (Stacci).
kohoutek	Kladívko s kývavým pohybem a výstupkem (palečníkem) pro ruční ovládní.

koncová (terminální) balistika	Nauka o pohybu střely v překážce nebo v cíli. Podle druhu překážky (cíle) se rozlišuje koncová balistika pevných překážek a koncová balistika živých cílů (tzv. ranivá balistika).
krabicový zásobník; skříňový zásobník	Zásobník, v němž jsou náboje řazeny nad sebou v jedné nebo více řadách.
kulobroková střelecká zbraň	Dvoulavňová (vícehlavňová) střelecká zbraň, která má nejméně jednu hlaveň konstruovanou pro střelbu jednotnou střelou a nejméně jednu hlaveň konstruovanou pro střelbu broky nebo jinými tělisky.
kulomet	Automatická střelecká zbraň pro střelbu výkonnějšími než pistolovými náboji. Její konstrukce umožňuje střelbu s oporou.
kulová hlaveň	Hlaveň se šroubovitě drážkovaným nebo polygonním vývrtem, který slouží k uvedení střely do otáčivého pohybu.
kulová střelecká zbraň	Střelecká zbraň určená pro střelbu jednotnou střelou.
kulový náboj	Náboj s jedinou kompaktní (tzv. kulovou) střelou, určený pro ruční palnou zbraň. Kulové náboje se používají zejména ke střelbě z kulových zbraní (dlouhých i krátkých), existují však i kulové náboje pro střelbu z brokovic (např. náboje s jednotnými střelami Brenneke, S-Ball Plastik).
lehká střela	Vojenská pušková střela délky 3 – 4 ráže určená pro zbraně středního balistického výkonu (pušky).
lehký kulomet	Kulomet, jehož konstrukce umožňuje střelbu s dvounožky s opřením pažby do ramene.
limitní dálka střelby	Vzdálenost od zbraně, na níž dosáhne střela své limitní rychlosti k určité překážce, tj. nejmenší rychlosti, která právě postačuje k proniku překážkou.
lučič	Chránítka jazýčku spouště.
Machovo číslo	Bezrozměrné číslo definované poměrem rychlosti střely a rychlosti zvuku ve vzduchu (obecně v médiu, v němž pohyb tělesa nastává).
malorážkové střelivo	Druh střeliva pro malorážkové zbraně ráže od 6 do 20 mm. Tento pojem se používá především u vojenského střeliva. K typickým představitelům malorážkového střeliva patří vojenské puškové střelivo ráže 7,62 mm.
maximální dostřel	největší dosažitelný dostřel určité střelné zbraně při nepřímé střelbě. U malorážkových zbraní dosahuje maximální dostřel až několika kilometrů, u dělostřeleckých zbraní několika desítek kilometrů, u raket několika stovek až tisíců kilometrů. Největšího dostřelu se u určité zbraně dosáhne v případě, že střela opouští hlaveň pod optimálním úhlem výstřelu.
mechanická mířidla	Mířidla střelecké zbraně skládající se z hledí a mušky (otevřená mířidla) nebo z mušky a dioptrického hledí (krytá mířidla).
mechanická zbraň	Střelecká zbraň, která využívá k urychlení ničivého elementu nahromaděné mechanické energie.
metná dálka	Dostřel střelné zbraně, při němž je výška vrcholu dráhy střely právě rovna výšce cíle. Metná dálka je ukazatelem plochosti dráhy střely a balistických možností zbraňových systémů, určených pro přímou střelbu na větší vzdálenosti (stovky metrů až kilometry).
mikrorážkové střelivo	Druh vojenského puškového střeliva ráže menší než 6mm. K typickým představitelům mikrorážkového střeliva patří střelivo ráže 5,56 x 45 (standard NATO) a 5,45 x 39 (Kalašnikov).

minomet	Palná dělostřelecká hlavňová zbraň, v jejíž hlavní se energie uvolněná hořením výmetné náplně přeměňuje primárně v pohybovou energii minometné střely.
mířidla	Zařízení sloužící k zamíření střelecké zbraně na cíl.
monoogivální střela	Střela, jejíž vnější tvar charakterizuje přední ogivál a válcová část. Typickými monoogiválními střelami jsou pistolové a revolverové střely, výjimečně i některé lehké puškové střely.
munice	Technické, resp. bojové prostředky s náplní výbušnin. Hlavní částí muničního celku je obvykle tělo munice, účinná náplň a iniciátor (rozněcovač). K hlavním druhům munice se řadí střelivo, ruční granáty, letecké pumy, torpéda, ženítní miny, náloživo a pyrotechnické prostředky. Podle určení se munice dělí na ostrou (určena k palbě a plnění bojových úkolů), cvičnou (k výcviku), školní (k výuce) a náhradní (ke zkouškám). Podle dominantního účinku v cíli se munice rozlišuje na tříštivou, trhovou, průbojnou, kumulativní, zápalnou, chemickou, jadernou, biologickou, osvětlovací, dýmovou, agitační, rušící apod.
muška	Přední část mechanických mířidel, umístěná u ústí hlavně; mává profil střechovitý, obdélníkový nebo kruhový.
náboj	samostatný muniční celek, tvořený obvykle střelou, výmetnou náplní, iniciátorem a nábojnicí, určený ke střelbě z palné zbraně. Podle druhu ruční palné zbraně se náboje rozlišují na pistolové, revolverové a puškové. Podle konstrukčního uspořádání se náboje dělí na jednotné a dělené. Podle způsobu iniciace náboje při odpálení zbraně jsou náboje se středovým zápalem (se zápalkou uprostřed dna nábojnice) a s okrajovým zápalem (s iniciační složí v dutém okraji nábojnice). Malorážové náboje pro ruční zbraně se podle druhu střely rozlišují na
nábojiště	Prostor v pouzdře závěru, ve kterém je připraven náboj před zasunutím do hlavně.
nábojka	samostatný muniční celek neobsahující střelu, určený ke střelbě z ruční palné zbraně. Podle účelu se nábojky dělí na akustické, plynové (pro expanzní zbraně), pracovní (pro expanzní přístroje) a speciální.
nábojnice	část náboje, řešená jako kovová (mosazná, ocelová nebo hliníková), plastová nebo papírová nádoba, která spojuje jednotlivé části náboje v jeden celek a slouží jako hermetizační obal výmetné náplně. Podle celkového tvaru se rozlišují nábojnice válcové, kuželové, lahvovité, podle tvaru dna nábojnice s drážkou, s okrajem a s dosedacím nákrůzkem. Podle konstrukce se nábojnice dělí na celotažené (materiálově homogenní) a skládané (nehomogenní).
nábojová komora	Zadní část vývrtu hlavně, do něž se před výstřelem zasunuje náboj.
nábojový pásek	Pomůcka k rychlému hromadnému naplnění schránky nebo zásobníku náboji.
nadběh	Vzdálenost nebo úhel, o který je nutné při přímé střelbě na pohybující se cíl vychýlit záměrnou od záměrného bodu na cíli ve směru jeho pohybu pro dosažení zásahu. V případě obecného pohybu cíle vzhledem ke zbraně rozlišujeme stranový nadběh (nadběh v odměru) a výškový nadběh (nadběh v náměru). Hodnota nadběhu v příslušném směru odpovídá vzdálenosti, kterou urazí cíl v časovém intervalu doby letu střely do cíle, tj. od okamžiku výstřelu do dopadu střely na cíl. V případě zanedbání pohybu cíle vzniká systematická chyba.
nadpažbí	Část předpažbí, která kryje hlaveň shora.
nadzvukový pohyb	Pohyb střely rychlostí vyšší, než je rychlost zvuku ve vzduchu. V praxi se rozlišují dvě rychlostní úrovně nadzvukového pohybu (M – Machovo číslo): - supersonický pohyb s nižší úrovní rychlost ($1 < M < 5$), který je typický pro let střel vystřelených z hlavňových zbraní, - hypersonický pohyb s vysoce nadzvukovou rychlostí ($M > 5$), typický pro rakety a střely vystřelované z experimentálních zbraní (např. elektromagnetické zbraně).
náměr (úhel náměru)	Úhel mezi náměrnou a úrovní ústí. Je-li náměrná orientována nad (pod) úroveň ústí, je náměr kladný (záporný) a nazývá se elevace (deprese). Náměr je součtem polohového úhlu cíle a záměrného úhlu. Náměr je třeba odlišovat od úhlu výstřelu.

náměrná	Prodloužená osa pevného vedení střely (např. hlavně) zaměřené střelné zbraně bezprostředně před výstřelem. Sklon náměrné vzhledem k úrovni ústí je určen náměrem.
náměrná rovina	Svislá rovina proložená náměrnou.
nárazníková pružina	Pružina přejímající přebytečnou energii pohybujících se součástí a tlumící jejich náraz.
násypný zásobník	Zásobník, do něhož se náboje (střely) vsypávají horním otvorem a vlastní hmotností propadávají do hlavně.
nepřímá střelba	viz. střelba
nevyváženost střely	Nežádoucí nerovnoměrné rozložení hmotnosti střely kolem její geometrické osy, které je výsledkem dovolených výrobních nepřesností. Nevyváženost je jednou z příčin rozptylu drah střel, zvl. střel rotačních. Rozlišujeme statickou a dynamickou nevyváženost střel.
nitrocelulóza	Celulóza obohacená dusíkem, přesněji titrát (dusičný ester) celulózy. Nitrocelulóza je základem bezdýmných nitrocelulózových i nitroglycerinových prachů.
nutace	Tlumený vlnivý (kmitavý, periodický) pohyb osy rotační střely kolem precesního kuželu s relativně vysokou frekvencí. Nutace se skládá za letu střely s precesí a výsledkem je epicykloidální pohyb osy střely.
odpor vzduchu	Působení brzdící síly při pohybu střely v atmosféře. Odpor vzduchu má čtyři nezávislé složky: - odpor přední části střely, který má příčinu v odporové ploše specifického tvaru, - třecí odpor, který je vyvolán třením vzduchových vrstev o povrch střely, - vírový odpor, vyvolaný turbulencemi za střelou, - vlnový odpor, vyvolaný balistickými rázovými vlnami při nadzvukovém pohybu střely v atmosféře.
odstřelovačská puška	Puška, jejíž konstrukce zajišťuje zvýšenou přesnost střelby.
ogivál	Rotačně symetrická část vnějšího povrchu střely s proměnným průřezem, vytvořená rotací oblouku kružnice nebo přímky kolem podélné osy střely. Má-li střela pouze přední ogivál (zaoblený nebo vybíhající do ostré špičky), nazývá se monoogivální, má-li přední i zadní ogivál (obv. ve tvaru komolého kuželu), nazývá se biogivální. Tvar předního i zadního ogiválu významnou měrou ovlivňuje aerodynamické vlastnosti střely charakterizované koeficientem tvaru střely. Za jinak stejných podmínek mají nižší odpor střely biogivální.
ohrožený prostor střelnice	Prostor střelnice, ve kterém není vyloučena možnost zranění nekrytých osob i zvířat a škod na majetku působením dopadajících střel nebo jejich částí (střepin), popř. působením plynů při výstřelu a to i při dodržení bezpečnostních pravidel. Velikost ohroženého prostoru závisí na balistických charakteristikách zbraňového systému. Při střelbě musí být ohrožený prostor uzavřen.
opakovací zbraň	Střelecká zbraň se zásobovacím zařízením (zásobník, nábojová schránka), u níž zasunutí náboje, vytažení a vyhození nábojnice (náboje) se děje ručním ovládním závěru.
optická mířidla	Mířidla střelecké zbraně, v nichž funkci hledí zastává optická soustava a funkci mušky vykonává záměrná osnova nebo záměrná značka.
optimální úhel výstřelu	Úhel výstřelu, při němž je dosažen určitým zbraňovým systémem maximální dostřel. Při pohybu střely ve vakuu je optimální úhel výstřelu 45°, ve vzduchu je největšího dostřelu dosaženo při úhlech výstřelu 30° až 60°.
osobní obranná zbraň	Střelecká zbraň určená především pro osobní obranu. Do osobních obranných zbraní můžeme zařadit pistole, revolvery a samopaly.
ostré střelivo	Střelivo určené k použití proti zvolenému cíli, vyznačující se ničivým účinkem (např. ranivým, průbojným). Není určeno k výuce ani k výcviku ve střelbě.
palná zbraň	Střelecká zbraň, v které se k vymetení ničivého elementu využívá energie plynů, vznikajících při hoření výmetné náplně.

parabolická dráha	Dráha střely ve vakuu (vzduchoprázdnu).
pistole	Střelecká zbraň s pevnou nebo pohyblivou hlavní s nábojovou komorou. Konstrukce zbraně umožňuje střelbu jednou rukou.
plášťová střela	Plášťovaná střela – střela, jejímž základním konstrukčním prvkem je tenkostěnný (obvykle mosazný) plášť. Plášťové střely mohou být celoplášťové (vnější povrch je zcela krytý pláštěm), nebo poloplášťové (u nich je obvykle nekrytá pláštěm přední část střely).
plynová zbraň	Střelecká zbraň, v které se k vymetení ničivého elementu využívá energie stlačeného plynu nebo par.
počáteční rychlost střely	Maximální rychlost střely vystřelené ze střelné zbraně na počátku dráhy letu při opuštění pevného vedení. U hlavních palných a plynových zbraní je počáteční rychlost teoretická (smluvní) rychlost, kterou by musela mít na ústí hlavně hypotetická střela neurychlená vytékajícími plyny, aby měla na konci pásma dodatečného účinku plynů stejnou rychlost jako reálná střela, která byla vytékajícími plyny urychlena. U mechanických zbraní je počáteční rychlost skutečná rychlost střely v okamžiku opuštění vedení. U střel s přídavným reaktivním pohonem a u raket není počáteční rychlost rychlosti maximální. Tyto střely dosahují největší rychlosti na konci aktivního úseku dráhy po ukončení funkce raketového motoru.
počáteční spalovací prostor	Prostor uvnitř nábojnice náboje vloženého do hlavně palné zbraně, v němž probíhá 1. fáze vnitrobalistického děje – vývin rány od zážehu výmetné náplně po odpálení do začátku pohybu střely.
podzvukový (subsonický) pohyb	Pohyb střely rychlostí nižší, než je rychlost zvuku ve vzduchu (asi 340 ms^{-1}). Tento pohyb je typický pro méně výkonné střelivo ručních zbraní, dále pro dělostřelecké miny a střely vystřelované z houfnic nejmenšími prachovými náplněmi. Podzvukový pohyb je příznačný i pro střely nehlukných zbraňových systémů zařazených ve speciální jednotlivce.
pojistka	Součást zajišťující zbraň proti samovolnému nebo nechtěnému spuštění.
pole	Vodící část vývrtu hlavně mezi drážkami.
polohový úhel cíle	Úhel mezi záměrnou a úrovní ústí. Je-li cíl nad úrovní ústí (tzv. převýšený cíl), je jeho polohový úhel kladný, je-li pod úrovní ústí (snížený cíl), je jeho polohový úhel záporný.
poloměr rozptylu R_{50} / R_{100}	Charakteristika technického rozptylu zbraňových systémů určených k přímé střelbě na krátkou vzdálenost (pistolí a revolverů), definovaná jako poloměr nejmenší kružnice opsané ze středního bodu zásahu, v níž leží lepší polovina bodů zásahu / všechny body zásahu u skupiny výstřelů provedených za dosažitelně stejných podmínek.
poměrná hmotnost střely	Konstrukční charakteristika střely, určená jako poměr hmotnosti střely a třetí mocniny její ráže.
pouzdro závěru	Slouží pro uložení závěru. Při výstřelu tvoří s hlavní jeden celek. Někdy je pouzdro svázáno i s ústrojím nabíjení zbraně. U zbraně s nepohyblivou hlavní je nazýváno pouzdem střelecké zbraně.
prachová náplň	viz. výmetná náplň
prachové zrno	Geometricky jednoznačně definované tělísko vyrobené z prachové masy (u bezdýmných prachů), resp. tělísko nepravidelného tvaru tvořené černým prachem.
precese	Otáčivý pohyb osy rotační střely kolem vektoru okamžité rychlosti a relativně nízkou frekvencí. Osa střely vytváří při precesi precesní kužel.
protiletadlový kulomet	Kulomet upravený pro střelbu na vzdušné cíle.

průbojná střela	Střela, jejíž jádro nebo aktivní část jsou vyrobeny z tvrdých materiálů (legovaná ocel, wolfram). Jejím dominantním ničivým účinkem je průbojný účinek. Je určena především k probíjení odolnějších cílů nebo překážek v rámci vojenských nebo policejních akcí.
průbojnost	Schopnost průbojné střely proniknout pancířem nebo jinou překážkou (balistickou ochranou) s využitím dopadové kinetické energie ničivého prvku (střely, průbojného jádra). Průbojnost se udává zpravidla v násobcích ráže střely. Např. průbojnost malorážových průbojných střel proti homogenním ocelovým pancířům dosahuje hodnot 2 – 6 ráží střely.
průbojný účinek střely	Ničivý účinek střely, spočívající v proniku překážek (balistických ochranných strelami nebo jinými tělesy s využitím dopadové kinetické energie.
průřezové zatížení střely	Konstrukční charakteristika střely, určená jako poměr hmotnosti střely a plochy jejího příčného průřezu. S rostoucím (vyšším) průřezovým zatížením se zlepšují i letové vlastnosti střely, zlepšuje se schopnost pronikat překážkami a klesá balistický koeficient. U střel s nízkým průřezovým zatížením je dominantní ranivý účinek.
přebíjené střelivo	Podomácku vyrobené střelivo pro ruční zbraně, využívající použité (vystřelené) nábojnice. Zvláštním druhem profesionálně přebíjeného střeliva je střelivo zvané wildcats.
předpažbí	Přední část pažby spojená s hlavní; usnadňuje držení zbraně, kryje část hlavně a chrání tak ruku střelce před popálením.
předsuvná pružina	Pružina působící na závěrový mechanismus; při svém stlačování přejímá část pohybové energie závěru a vrací mechanismus do přední polohy.
přechodová balistika	Nauka o pohybu střely při přechodu z pevného vedení (hlavně) do atmosféry. Přechodová balistika hlavních zbraní analyzuje jevy, související s výtokem plynů z hlavně a jejich působením na střelu. Viz. také počáteční rychlost.
přechodový kužel	Kuželovitá část vývrtu mezi nábojovou komorou a vodící částí vývrtu hlavně, umožňující plynulé vtlačení (zařiznutí) střely do vodící části vývrtu hlavně.
přerušovač	Součást, která dočasně znemožní činnost jiné součásti.
přesnost střelby	Vlastnost střelby vyjádřená odchýlením jednotlivých bodů nárazu střel (ve skupině výstřelů) od záměrného bodu. Je charakterizována správností a seskupeností střelby. Správnost střelby vyjadřuje souhrnně velikost systematických chyb (chyb zamíření), t.j. velikost odchylky středního bodu zásahu od záměrného bodu. Seskupenost střelby vyjadřuje velikost náhodných rozptylových chyb t.j. velikost odchýlení jednotlivých bodů zásahu od středního bodu zásahu.
přídavná rotace střely	Rotace šípové střely kolem podélné osy relativně nízkou úhlovou rychlostí. Přídavná rotace střely, která je na dráze letu udržována sklonem stabilizačních křídel nebo náběžnými hranami na křídlech či jiných plochách, se příznivě projeví ve zvýšení přesnosti střelby. Některé střely jsou uváděny do přídavné rotace i při pohybu v hlavní. Tím je usnadněno otevření stabilizačních křídel nebo oddělení vodících pouzder podkaliberních střel.
přímá střelba	viz. střelba
puška	Střelecká zbraň, jejíž konstrukce předpokládá střelbu oběma rukama s opřením pažby do ramene.
pušková střela	Střela určená ke střelbě z dlouhých ručních zbraní (např. kulovic, automatických pušek). Ve srovnání se střelami pro pistole a revolvery jsou puškové střely delší a často biogivální.
raketomet	Dělostřelecká zbraň, z níž jsou vypouštěny reaktivní střely poháněné vlastním raketovým motorem.
ranivá balistika	Odvětví koncové balistiky, které se zabývá ranivými účinky munice (zejm. střel a střepin) na tkáň, orgány a organismy živočichů, popř. jejich substituce.
ranivý účinek střely	Ničivý účinek střely na živé tvory (živočichy), jehož výsledkem je vznik střelných poranění. V tkáních je vytvořen pronikem střely střelný kanál, jehož velikost a tvar je mírou ranivého účinku střely.
ráž; ráže	Průměr vodící části hlavně. U drážkovaných hlavních je to průměr vývrtu mezi protilehlými poli.

ráže	Identifikační charakteristika určitého druhu střeliva určeného pro hlavňovou zbraň. Je tvořena souborem údajů, které specifikují ráži střely, konstrukci náboje, popř. i jeho určení, použitelnost apod. (např. náboj ráže 9 mm Luger, 7,62 x 54R, kde značí 7,62 – ráži střely v milimetrech, 54 – délku nábojnice v milimetrech, R – nábojnici s okrajem).
ráže střely	Smluvní údaj přibližně odpovídající maximálnímu vnějšímu průměru (vodících částí) střely. Udává se obvykle v milimetrech, u malorážových střel pro ruční zbraně i v setinách (popř. i tisícínách) anglického palce (např. palcové ráži 22 odpovídá metrická ráže 5,6mm). Ráže střel určených pro hlavňové zbraně se pohybuje od několika milimetrů do několika stovek milimetrů.
redukované střelivo	Cvičné střelivo s výrazně redukovaným dostřelem, resp. doletem, kterého se dosahuje sníženým množstvím výmetné náplně a příp. i konstrukční úpravou střely pronikavě zhoršující její letové vlastnosti.
referenční střelivo	Porovnávací střelivo – vybrané sériové střelivo s nízkým rozptylem balistických vlastností, určené k ověřování (cejchování) přístrojů používaných pro balistická měření.
revolver	Střelecká zbraň s pevnou hlavní a otáčivým válcem s nábojovými komorami, které se mezi jednotlivými výstřely natáčejí do osy vývrtu hlavně. Konstrukce zbraně umožňuje střelbu jednou rukou.
rotační střela	Střela s rotační stabilizací na dráze letu k cíli. Při pohybu v hlavní je uvedena do rotačního pohybu kolem podélné osy vysokou úhlovou rychlostí (řádově tisíce radiánů za sekundu) a na dráze letu se chová jako rotor gyroskopu, tj. snaží se zachovat polohu své osy v prostoru. Působením vnějších destabilizujících vlivů vykonává střela precisi a nutaci. K rotačním střelám patří nejen malorážové střely pro ruční zbraně, ale i dělostřelecké střely s vodící obroučkou, rotační rakety apod. S ohledem na požadavek stability nepřekračuje délka rotačních střel hodnotu 5 až 6 ráží.
rovina odporu	Rovina určená podélnou osou střely a tečnou ke dráze. V rovině odporu se měří úhel náběhu.
rozptyl drah střel	Různost drah, po nichž se pohybují střely shodného druhu a ráže, vystřelené v sérii z téže zbraně v ohraničeném časovém úseku za dosažitelně stejných podmínek. Rozptyl drah střel je způsoben náhodnými vlivy, které jsou výsledkem působení rozptylu balistických charakteristik jednotlivých nábojů v mezích dovolených výrobních tolerancí viz. také střední bod zásahu.
samonabíjecí zbraň	Střelecká zbraň, u níž se vyhození nábojnice, opětovné nabití a napnutí spoušťového mechanismu děje automaticky v důsledku předchozího výstřelu; spoušťový mechanismus umožňuje střelbu pouze jednotlivé rány.
samopal	Automatická střelecká zbraň pro střelbu pistolovými náboji.
seskupenost střelby	viz. přesnost střelby
skupinová střelecká zbraň	Střelecká zbraň obsluhovaná dvěma a více lidmi.
součinitel tvaru střelby	viz. koeficient tvaru střely
spoušť	Součást, jejíž pohyb vyvolaný tlakem prstu na jazýček způsobí spuštění bicího ústrojí.
spoušťové ústrojí	Mechanismus umožňující zahájení a ukončení střelby.
správnost střelby	viz. přesnost střelby
stabilita střely	Schopnost střely pohybovat se po dráze letu bez výraznějšího odchýlení své podélné osy od tečny ke dráze. Stabilita střely za letu je nezbytným předpokladem jejího pravidelného letu i funkce v cíli.
stabilizace střely	Způsob zajištění stability střely za letu. V praxi se používají dva základní principy stabilizace: <ul style="list-style-type: none"> - stabilizace rotací (gyroskopická), která spočívá v uvedení střely do rotačního pohybu kolem podélné osy (rotační střely) nebo - stabilizace šípová (aerodynamická), která spočívá v umístění vhodných odporových stabilizačních ploch (např. křídélek) na zadní část střely (šípové střely). <p style="text-align: right;">Jako doplňkový princip k šípové stabilizaci je používána stabilizace náběžnou hranou.</p>
stavitelná pažba	Pažba s měnitelnou délkou, lomením a vyhnutím.
stavítka hledí	Součást, pomocí níž se hledí nastavuje na žádanou dálku střelby.
stopovka	Konstrukční prvek střely tvořený pyrotechnickou složí, jejímž hořením vzniká jasné světlo, umožňující pozorovat střelu za letu na cíl a vyhodnocovat tak přesnost střelby. Stopovky se využívají především u vojenských malorážových puškových střel a jen výjimečně jsou součástí střel civilního střeliva.
střední bod zásahu (střední zásah, střed rozptylu)	Bod ležící v rovině cíle (terče), klem kterého jsou rozptýleny jednotlivé body zásahu skupiny výstřelů, provedených za dosažitelně stejných podmínek.

střela	Těleso vhodného tvaru, dopravované na cíl výstřelem ze střelné zbraně. Podle způsobu stabilizace se střely dělí na šípové a rotační, podle druhu ruční zbraně rozlišujeme střely pistolové, revolverové a puškové, podle celkového uspořádání střely jednotné, vícenásobné a hromadné. Podle vnějšího tvaru se střely dělí na ogivální (monoogivální s předním ogiválem, nebo biogivální s předním i zadním ogiválem) a ostatní (např. válcové).
střelba	Použití střeliva ve střelné zbraní spojené s dopravou střely do cíle. Podle způsobu zamerování na cíl rozlišujeme střelbu přímou, při níž je zbraň (např. luk, pistole, puška) zamerována přímo na viditelný cíl, a střelbu nepřímou, při níž se zbraň (např. dělo) zameruje na cíl nepřímo určenými prvky vzhledem ke smluveným směrům.
střelecká zbraň	Zbraň ráže menší než 20 mm, jejíž ničivý element (střela, brok nebo jiné těleso) je uváděn do pohybu (vystřelován) okamžitým uvolněním nahromaděné energie.
střelivina	Výbušnina, jejímž charakteristickým způsobem výbušné přeměny je explozivní hoření; energie plyných zplodin se využívá k urychlení střely při jejím pohybu v hlavní. Mezi střeliviny používané u ručních zbraní řadíme střelné prachy (bezdymné nitrocelulózoové a nitroglycerinové prachy, černý prach) a speciální střeliviny.
střelivo	Souhrnné označení nábojů, nábojek a střel určených k vystřelení ze střelné zbraně. U ručních palných zbraní jsou střelivem náboje a nábojky nejrůznějšího druhu, které se řadí k municí. Ke střelivu se řadí i nevybušné střely pro plynové a mechanické zbraně, které nejsou municí. Podle účelu rozlišujeme střelivo civilní (sportovní, lovecké, obranné), služební (vojenské, policejní) popř. speciální.
střelnice	Prostor přizpůsobený ke střelbě z určitého druhu střelných zbraní a střeliva na definované vzdálenosti (ručních zbraní zpravidla od několika metrů do několika stovek metrů). Podle celkového uspořádání se střelnice dělí na venkovní (otevřené) a vnitřní (uzavřené – tunelové), podle účelu na výcvikové, sportovní, myslivecké, vojenské, zkušební a speciální.
subsonický pohyb	viz. podzvukový pohyb
supersonický pohyb	viz. nadzvukový pohyb
svědečné střelivo	Speciálně vyrobené zkušební střelivo vysoké kvality se zaručenými balistickými vlastnostmi, používané jako kontrolní etalon při balistických zkouškách zbraňových systémů.
svítící střela	Malorážová pušková střela se stopovkou. Hořící stopovka za letu svítící střely na cíl umožňuje pozorovat bod dopadu střely a případně upravit zamerování (zvláště při střelbě dávkami).
šípová střela	Střela se šípovou stabilizací na dráze letu k cíli, která je zajištěna pomocí speciálních stabilizačních ploch (nejčastěji křidel) na zadní části střely. Použitím těchto ploch se působí výslednice aerodynamických sil (síly odporu vzduchu) posouvá na ose střely za těžiště střely, čímž je umožněn vznik stabilizačního klopného momentu při vychýlení osy střely od vektoru rychlosti. Šípové střely mají obvykle přídavnou rotaci, která zvyšuje přesnost střelby.
školní střelivo	Střelivo určené k zabezpečení praktické výuky; je zpravidla konstrukčně, tvarově i hmotnostně shodné se střelivem ostrým, neobsahuje však v sestavě žádné výbušniny. Ke školnímu střelivu patří vedle oslepených nábojů i atrapy a řezy.
tabulky střelby	Soubor číselných, grafických a informačních údajů o balistických vlastnostech určitého zbraňového systému s palnou zbraní, zpracovaný ve formě tabelovaných údajů.
tankový kulomet	Kulomet přizpůsobený pro lafetaci do tanků a dalších vozidel.
terminální balistika	viz. koncová balistika
těžká střela	Vojenská pušková střela délky 4 – 5 ráží určená pro zbraně středního a vysokého balistického výkonu (pušky a kulometry).
těžký kulomet	Kulomet, jehož konstrukce umožňuje střelbu z podstavce.
tlumič hluku	Žařízení pro snížení akustického tlaku, upevňované na ústí hlavně, obvykle válcového tvaru s velkým expansním objemem s mnoha odraznými ploškami a otvory, v němž dochází ke snížení rychlosti plynů vytékajících z ústí hlavně na podzvukovou rychlost.
tlumič plamene	Válcovitý nebo kuželovitý nástavec upevněný na ústí hlavně, jehož účelem je vyvolat částečnou expanzi prachových plynů, snížit jejich teplotu a tím zmenšit záblesk u ústí hlavně.
tormentační střelivo	Přetlakové střelivo – zkušební střelivo se zvětšenou výmetnou náplní, které vytváří při výstřelu předepsaný zvýšený tlak prachových plynů (až o 30%) ve srovnání s ekvivalentním spotřebním střelivem stejného druhu a ráže. Tormentační střelivo se využívá k pevnostním (tormentačním) zkouškám zbraní v rámci jejich ověřování.

transsonický (okolozvukový) pohyb	Pohyb střely rychlostí blízkou rychlosti zvuku. Při těchto rychlostech dochází k největším změnám odporových charakteristik střel a tedy i k největším nepravidlostem v pohybu střely.
trubkový zásobník	Zásobník, v němž jsou náboje řazeny za sebou.
třaskavina	Výbušnina vyznačující se rychlým přechodem od roznětu k detonaci. Třaskaviny se používají k aktivaci jiných výbušnin a jsou proto důležitou součástí iniciátorů munice. K nejrozšířenějším třaskavinám patří třaskavá rtuť, azid olovnatý, tricinát, tetrazen a dinol.
účinný dostřel	Největší vzdálenost od zbraně, na níž lze efektivně vyřadit cíl přímou střelbou. Stanoví se s ohledem na požadavky přesnosti střelby a účinku střely v cíli.
úderník	Součást závěru přenášející energii bicí pružiny na zápalník.
úhel náběhu střely	Úhel mezi podélnou osou letící střely a tečnou ke dráze v určitém bodu. Úhel náběhu vzniká během letu střely na cíl působením destabilizujících vlivů (nevyváženost střely, zakřivení dráhy střely). Účelem stabilizace střely je udržovat úhel náběhu v přijatelných mezích.
úhel náměru	viz. náměr
úhel výstřelu	Úhel mezi výstřelnou a úrovní ústí. Je součtem náměru a úhlu zdvihu.
úhel zdvihu	Úhel mezi výstřelnou a náměrnou. Je vyvolán výškovým a stranovým pohybem hlavně při výstřelu.
univerzální kulomet	Kulomet, jehož konstrukce předpokládá jeho použití jako lehkého i těžkého kulometu.
úroveň ústí	Vodorovná rovina proložená ústím hlavně palné zbraně při výstřelu v okamžiku, kdy jím prochází těžiště střely. Vzhledem k úrovni ústí jsou definovány základní parametry dráhy střely (např. úhel výstřelu, úhel doletu, výška vrcholu, dostřel apod.).
ústřevní brzda	Zařízení na ústí hlavně k usměrnění výtoku plynů za vystupující střelou, jejichž reaktivní i aktivní působení brzdí (od počátku vytékání plynů) zákluzový pohyb.
ústřevní rychlost střely	Rychlost střely v okamžiku opuštění ústí hlavně palné nebo plynové zbraně.
ústřevní dalekohled	Zařízení vkládané do ústí hlavně používané při rektifikaci mířidel.
ústřevní třesk	Intenzivní hlukový impuls, vyvolaný tlakovou vlnou, která vzniká při výtoku plynů z hlavně palné zbraně poté, co střela opustila její ústí. Ústřevní třesk lze eliminovat použitím tlumiče hluku výstřelu.
útočná puška	Odlehčená puška s možností střelby jednotlivými ranami nebo dávkou.
vakuová balistika	Odvětví vnější balistiky zabývající se pohybem střel ve vakuu. Viz. také parabolická dráha.
vícehlavňová zbraň	Střelecká zbraň, která má více než dvě hlavně.
vícestřelový náboj	Puškový vojenský náboj, v jehož sestavě jsou dvě (náboj Duplex), tři (náboj Triplex), nebo i více střel. K částečnému oddělení střel dochází při pohybu v hlavní. Po opuštění hlavně se střely od sebe zcela oddělí a na cíl se pohybují po samostatných drahách. Pro vícestřelový náboj je charakteristická větší pravděpodobnost zásahu cíle a podstatně menší dostřel.
vnější balistika	Nauka o pohybu střely v atmosféře během letu k cíli. Vnější balistika analyzuje pohyb střel po drahách v atmosféře, jejich stabilitu i pravidelnost letu a přesnost střelby.
výbušnina	Chemická látka nebo směs látek v tuhém nebo kapalném stavu, schopná vlivem roznětu rychlé a samovolně probíhající chemické přeměny s uvolněním velkého množství tepla a plyných zplodin výbuchu. Výbušniny se dělí na střeliviny, trhavy, třaskaviny a pyrotechnické složky.
vyhazovač	Zařízení, které vyhazuje nábojnici nebo náboj ze zbraně.
výhozné okénko	Otvor v pouzdru závěru, kterým se odstraňuje vystřelená nábojnice.
výmetná náplň	Prachová náplň – střelivina uspořádaná v sestavě náboje a zajišťující vymetení střely z hlavně při výstřelu. Požadované množství a druh střeliviny se pro konkrétní druh střeliva stanoví pomocí teorie a zkoušek vnitřní balistiky.
výstřelná	Prodloužená osa pevného vedení střely (např. hlavně) u střelné zbraně při výstřelu v okamžiku, kdy střela toto vedení opouští. Výstřelná je nositelkou vektoru počáteční rychlosti střely.
výstřelná rovina	Svislá rovina proložená výstřelnou. Vzhledem k výstřelné rovině jsou definovány stranové odchylky střely na dráze letu k cíli (např. derivace odchylky vlivem větru apod.).
výťahová síla	Síla, kterou je třeba vynaložit při statickém vytažení jednotné střely z nábojnice jednotného náboje. Hodnoty výtahové síly se pohybují od stovek Newtonů (pistolové střelivo) do tisíce Newtonů (puškové střelivo). Nízký rozptyl výtahové síly určité série nábojů je jedním z předpokladů pro zajištění pravidelnosti vnitrobalistického děje a tím i nízkého rozptylu balistických parametrů střeliva. U střeliva s hromadnými střelami se stanovuje síla výtlačná.
výtahovač	Součást, která vytahuje nábojnici nebo náboj z nábojové komory.

vývrt hlavně	Vnitřní dutina hlavně.
vzduchová zbraň; vzduchovka	Střelecká zbraň, v které se k vymetení ničivého elementu využívá energie stlačeného vzduchu.
zahrdení	Úprava ústové části vývrtu brokové hlavně (zúžení) ovlivňující velikost a charakter krytí.
záchyt závěru	Součást, která zachycuje závěr v zadní poloze.
základna hledí	Součást nebo tvarová úprava hlavně nebo pouzdra závěru sloužící k upevnění hledí.
základna mušky	Součást nebo tvarová úprava hlavně sloužící k uložení mušky.
zákon odporu vzduchu	Experimentálně stanovená závislost koeficientu čelního odporu etalonové střely na rychlosti jejího postupného pohybu. Usnadňuje výpočty vnější balistiky střel tvarově podobných střele etalonové. Ve vojenské balistice se používá zákon odporu vzduchu 1943, v civilních aplikacích je využíván zákon Siacci. Často jsou používány i zákony odporu vzduchu individuální.
zakončení ústí	Tvar konce ústí hlavně provedený buď zaoblením, kuzelem nebo válcem soustředným s vývrtem.
záměrná	Přímka spojující mířidla zamířené zbraně (zbraň) a záměrný bod (cíl). Její sklon k úrovni ústí je definován polohovým úhlem cíle.
záměrná osnova	Obrazec v zaměřovacím dalekohledu sloužící k zamíření na cíl.
záměrný úhel	Úhel mezi náměrnou a záměrnou.
zaměřovací dalekohled; zaměřovač	Dalekohled se záměrnou osnovou určený pro připevnění ke střelecké zbraní.
zaměřovač	Část střelné zbraně, určená k zamíření zbraně do požadovaného směru tak, aby byl zasažen cíl. Pod pojmem zaměřovač se přitom rozumí nejen optický či optoelektronický zaměřovač, ale i mechanická mířidla tvořená muškou a hledím.
zápalka	Iniciátor, který vytváří plamen pro aktivaci nárazem zápalníku palné zbraně (zápalka s mechanickou aktivací), resp. pro přivedení elektrického impulzu (elektrická zápalka). Zápalka s mechanickou aktivací je tvořena kalíškem, v němž je zalisována slož citlivá k nárazu, překrytá tenkostěnnou fólií. Součástí některých zápalek může být i kovadlinka. Zápalky se používají v sestavách nábojů pro ruční zbraně k zážehu výmetné náplně při odpálení.
zápalná střela	Vojenská pušková střela s účinnou náplní v podobě zápalné látky, která se vznítí při pronikání zasaženými cílem.
zápalník	Součást závěru, která rozněcuje nárazovou slož v zápalce náboje; může být vytvořen jako samostatná součást nebo jako část úderníku.
zásobník	Vyjímatelná schránka pro náboje u opakovacích, samonabíjecích a automatických střeleckých zbraní; součástí zásobníku je plášť zásobníku, dno zásobníku, ústí zásobníku, podavač, pružina podavače.
závěr	Zařízení, které uzavírá nebo uzamyká náboj v nábojové komoře.
závorník	Součást závěru, která bezprostředně uzavírá nebo uzamyká náboj v nábojové komoře.
zesilovač zpětného rázu	Zařízení sloužící ke zrychlení zákluzového pohybu hlavně.
zkoušební střelivo	Střelivo určené k provádění balistických zkoušek a zkoušek funkčních celků zbraní. Podle použití se dělí na střelivo tormentační, svědečné, referenční, náhradní aj.
zpětná pružina; repulsní pružina	Pružina vracějící zápalník po výstřelu zpět do výchozí polohy.
zrychlovač závěru	Součást nebo mechanismus sloužící ke zrychlení zákluzového pohybu závěru automatické zbraně při střelbě za účelem zvýšení rychlosti střelby.

Použitá literatura

[1] Beer, S., Plíhal, B., Vitek, R., Jedlička, L. Vnitřní balistika loveckých, sportovních a obranných zbraní.

1. vydání. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2007. ISBN 978-80-248-1022-5

[2] Komenda, Jan. Střelivo loveckých, sportovních a obranných zbraní. 1. vydání.

Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2007. 133 s. ISBN 978-80-248-1254-0

[3] Komenda, J., Vitek, R., Rydlo, M. Vnější balistika loveckých, sportovních a obranných zbraní.

1. vydání. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2007. ISBN 978-80-248-1027-0